

CLEMENS WISSE

Een hoeve voor
mijn kind

ABCOUDE

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK

‘Je moet je niet zo laten opjuttten door je broer, Koos,’ zegt Bep Gerrits als haar man weer zit te schelden op de macht van de rijken. Koos Gerrits is knecht bij de rijke boer Dirk Lefeber op hoeve Landzicht, en naar eigen zeggen verdient hij te veel om ervan dood te gaan en te weinig om ervan te kunnen leven. Zijn broer Theo werkt in de Rotterdamse haven en verdient in minder uren meer dan Koos.

‘Jij zit te vast gebakken aan dit dorp, Bep,’ verweert Koos zich. ‘Schiet maar op met het eten want over een halfuur moet ik weer opdraven, want de boer wil nog enkele voeren hooi ophalen.’

‘Vanavond nog?’ schrikt Bep. ‘Heeft Dirk dat gezegd?’

‘Luister, Bep, Dirk Lefeber doet met het werkvolk wat hem goeddunkt en als je denkt er een paar centen meer mee te verdienen, dan heb je het mis. In de Rotterdamse haven

wordt ieder overuur dubbel betaald, maar hier moet je opdraven als de boer dat wilt en naar een extra centje kun je fluiten.’ Koos Gerrits neemt mismoedig plaats aan de keukentafel waarop zijn vrouw Bep de stapeltjes karig belegde boterhammen heeft uitgestald. Het stapeltje voor haar man is het hoogst en er is een boterham met kaas en een met spek bij. Koos moet hard werken en dus krijgt hij het beste. Zelf moet Bep er ook stevig tegenaan, maar voor zichzelf heeft ze wat reuzel en een lik stroop genomen. Dochter Alie van zeventien is dagmeisje bij de vrouw van de meelhandelaar en eet daar ’s avonds ook mee. Voor de jongste dochter Fientje van acht en zoontje Kees van tien heeft moeder Bep wat kleinere stapeltjes op het geblokte zeil klaargezet. Naast elk stapeltje brood staat een beker melk.

‘Even stil wezen,’ bromt Koos als de kinderen wat luidruchtig zijn en hij wil voorgaan in gebed. ‘Geef ons heden ons dagelijks brood en vergeef ons onze schuld, zoals ook wij aan anderen hun schuld vergeven, en leid ons niet in bekoring maar verlos ons van het kwade. Amen!’ Dan breekt het ‘gekakel’ weer los en maant moeder Bep tot stilte. ‘Je kunt wel tege-

lijk zingen, maar niet tegelijk praten,' houdt zij haar kroost voor.

'Als eerst Troelstra het maar eens voor het zeggen krijgt, dan zullen de rijken zich wel koest houden en dan gaan we naar Rotterdam, vrouw.' Die gedachte houdt Koos op de been, maar Bep is er tegen dat er over politiek en dat soort zaken gepraat wordt als de kinderen erbij zijn.'

'Gaan we naar Rotterdam, pa?' vraagt Kees enthousiast en dan schudt Bep haar hoofd.

'Dat heb je er nou van, Koos,' steunt ze. 'Straks gaan de kinderen het nog rondbazui-
nen en dan kun jij je biezen wel pakken.' En tot de kinderen: 'Er is geen sprake van dat we naar Rotterdam gaan, hoor! Dus praat er alsje-
blijft niet over.' Bep trekt een zo zorgelijk ge-
zicht, dat Alie, die op dat moment van haar dienstje thuiskomt, ervan schrikt.

'Wat kijk je benauwd, moe,' zegt ze.

'Je moeder ziet overal spoken,' bromt va-
der Koos en dan slaakt Alie een gilletteje.

'Bah, wat eng. Ha, ouwe brombeer, zet eens een ander gezicht,' lacht ze en als Koos zijn stoel naar achteren schuift, ploft ze op zijn knie, slaat haar armen om zijn nek en zoent hem op beide wangen. 'Zo, dat vrolijk

je misschien een beetje op,' zegt ze van zijn knie af springend.

'Grote lummel!' glimlacht moeder Bep. Alie is het zonnetje in huis en als de stemming wat gespannen is, weet zij die op haar spontane manier te breken. Evenals haar man houdt zij van haar oudste. Met haar bruine ogen en weelderige bos donker haar is zij wat je noemt een knappe meid. Dat vinden zij en Koos niet alleen, maar ook de opgeschoten dorpsjongens.

Als ze zondags naar de kerk gaan, dan hoeft ze alleen maar op de ogen van de jongemannen te letten. Ze kijken haar na en ze weet dat Alie al menig aanzoek van jongens om kermis met haar te houden heeft afgeslagen.

'Nou, dan ga ik maar,' zucht Koos, zijn kiel aantrekkend.

'Waar moet je dan heen, pa?' vraagt Alie en dan begint ook zij op de boer te schelden als zij hoort dat haar vader weer het hooiland in moet. Zij gaat daar nog even mee door als haar vader al de deur uit is, maar hij blijft niet lang weg.

'Gaat het niet door?' vraagt Bep als Koos even later weer thuiskomt.

‘Dirk is bang dat er regen komt en dus wil hij twee voeren tegelijk halen, maar dan moeten jij en Alie mee het hooiland in.’

‘Wij mee?’ Alie kijkt haar vader met grote ogen aan.

‘Ja, jij gaat samen met de boer en ik met je moeder. Jullie hebben toch wel vaker een voer gebouwd!’

‘Maar daar heb ik helemaal geen zin in,’ protesteert Alie, maar haar moeder weet haar ervan te overtuigen dat weigeren nare gevolgen kan hebben.

‘Ik ga ook mee, want dan kan ik het gevallen hooi bijeen “herken”,’ biedt Kees zijn diensten aan en dan kan kleine Fientje niet alleen thuisblijven. Het gevolg is dat even later het hele gezin Gerrits zich in het hooiland van boer Lefeber bevindt. Moeder Bep en Alie hebben een grote rode zakdoek om hun hoofd geknoopt, want ze hebben een hekel aan al het hooistof in hun haren.

‘Laat je maar zakken, Alie, maar houd het touw vast om de ponderboom meteen strak te trekken,’ zegt de boer als ze klaar zijn met hun eerste voer. Alie doet wat haar gezegd wordt, maar ze schrikt dan van de harde han-

den van de boer als hij haar opvangt. Naar haar gevoel houdt hij haar langer vast dan nodig is en ze ziet zijn ogen eigenaardig 'oplichten'. Bijna gelijktijdig hebben ook vader Koos en moeder Bep hun voer klaar en dus rijden ze terug naar Landzicht, de hoeve van boer Lefeber. Dan zijn de vrouwen klaar, maar moet Koos met de boer nog een uurtje doorwerken om de twee voeren in de hooiberg te lossen.

Als Koos thuiskomt, heeft Bep ervoor gezorgd dat de pap klaar is, maar Koos kan niet meteen aanvallen, want daarvoor is hij te moe.

'Een "gruizige bok" die rotboer,' moppert Alie als de kinderen alvast hun pap opgegeten hebben en naar bed zijn.

'Hoe bedoel je dat?' vraagt Koos met gefronste wenkbrauwen. Hij is er vaak getuige van dat Dirk de meid op plaatsen, waar zij het liever niet heeft, beetpakt. Hij vindt het niks, maar hij stoort zich er ook niet echt aan. Nu het zijn lievelingsdochter betreft, zet hij meteen zijn stekels op.

'Ja, hoe bedoel ik dat?' herhaalt Alie de vraag van haar vader. 'De boer hoeft me niet op te vangen als ik me aan het touw van het

voer naar beneden laat zakken en zeker niet op de manier waarop hij het doet. Hij doet me gewoon pijn met zijn harde handen.'

'De rotzak!' sist Koos tussen zijn tanden. Als hij naar zijn gemoed te werk ging, zou hij meteen terugkeren naar de hoeve en die grui-zige boer een pak op zijn donder geven, maar dan kan hij zijn biezen wel pakken.

'Maak je niet kwaad, Koos,' probeert Bep te sussen. 'Misschien verbeeldt Alie het zich wel dat de boer kwade bedoelingen had.'

'Nee, dat verbeeld ik me helemaal niet, moe. Die rotboer moet met zijn poten van me afblijven! Eerst al moeten we ons voor niks een avond in het zweet werken en dan maakt die lomperik nog misbruik van de situatie ook. Kun je geen andere boer zoeken, pa?'

'Ik kan wel iets anders zoeken, maar geen andere boer, meisie.'

'Wat dan?'

'Je weet toch wat je ome Theo zo vaak zegt?'

'Dat je in Rotterdam in de haven moet gaan werken.'

'Precies, en ik begin daar hoe langer hoe meer voor te voelen.'

'Ik zou best naar Rotterdam willen. Een

baantje als bij de vrouw van de meelhandelaar kan ik overal wel krijgen en in zo'n grote stad zijn natuurlijk veel meer mogelijkheden als je een paar stevige handen aan je lijf hebt.'

'Dat geldt zeker ook voor mij, Alie,' gaat Koos er gretig op in, maar als hij naar zijn vrouw kijkt, schudt die haar hoofd.

'Jullie lopen veel te hard van stapel,' meent Bep. Zij ziet de komst van haar zwager altijd met angst en beven tegemoet, want na zijn bezoek is Koos zo opstandig. Theo is drie jaar ouder dan Koos en hij woont met zijn vrouw en vier kinderen al bijna tien jaar in Rotterdam. Zij is er enkele keren geweest, maar telkens is ze weer blij terug in haar huisje in het dorp te zijn. Haar zwager woont met zijn gezin driehoog in een nauwe steeg waar bijna nooit zonlicht doordringt. In het begin moesten de kinderen alle vier in één bedstee slapen. Sedert de twee oudste dochters voor dag en nacht in betrekking zijn, hebben ze wat meer ruimte, maar het houdt nog steeds niet over. Er zijn nog een jongen en een meisje thuis, maar die worden al te oud om nog samen in één bedstee te kunnen slapen. Als Theo met zijn wat ruimere verdiensten en met twee werkende dochters al zo klein be-

huisd is, waar zullen zij dan terechtkomen als ze naar Rotterdam zouden verhuizen? Zij moet er niet aan denken ook haar dagen te slijten op zo'n bovenhuis in zo'n sombere steeg. Hier is het armoe troef, maar ze hebben zon en frisse lucht en verse groente uit de tuin. Aardappelen kunnen ze bewaren tot de winter en bonen kan ze inmaken. Sla, andijvie en tuinbonen zijn er nu volop, dus honger hoeven ze zeker niet te lijden. Koos met zijn Rotterdam; ze moet hem die gedachten uit het hoofd zien te praten, maar daar komt ze niet aan toe, want de zondag erop komt Theo alweer op visite.

‘Ik ben de stad maar even ontvlucht om wat polderlucht op te snuiven,’ zegt Theo als hij bij het daggeldershuisje van zijn broer aankomt. ‘Ik heb de eerste trein genomen en vanaf het station in Leiden ben ik komen lopen. Een hele wandeling, maar dat is goed voor mijn stijve botten,’ lacht Theo.

‘Krijg jij die stijve botten van het gesjouw in de haven, Theo?’ vraagt Bep. Ze wil wel graag zijn bevestiging horen, want dat schrikt Koos misschien een beetje af, maar Theo heeft het door.